

جۆره كانی په رستنی خوی گه و ره

[کردی - کوردی - kurdish]

کۆمه لێ له زانایان

وه رگێرانی: سه رباز چه مید که رکوکێ

پیدا چونه وهی: پشتیوان سایبر عه زیز

2011 - 1433

IslamHouse.com

﴿ أنواع العبادة ﴾

« باللغة الكردية »

جماعة من العلماء

ترجمة: سرباز حميد قادر

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2011 - 1433

IslamHouse.com

جۆره‌کانی په‌رستنی خوای گه‌وره

جۆره‌کانی په‌رستن (العبادة) زۆرن : هه‌موو کاروکرده‌وه‌یه‌کی چاک و باش که خوای گه‌وره خۆشی بووێت و پێی رازی بێت، جا کرداری یان ووتار بێت، دیار و ئاشکرا یان نادیار بێت، ئه‌وه جۆریکه له‌جۆره‌کانی په‌رستن و په‌رستنیکه له‌کۆی سه‌رحه‌م په‌رستنه‌کان، ئه‌مه‌ش که باسی ده‌که‌ین چه‌ند نمونه‌یه‌که له‌و په‌رستنه‌ :

۱- له‌جۆره‌کانی په‌رستن، دوعا و نزا به‌هه‌ردوو جۆره‌که‌یه‌وه، نزا و دوعای دواکاری له‌خوای گه‌وره (دعاء المسألة)، دوعا و نزای په‌رستن (دعاء العبادة).

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمووت: (فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) (غافر: ۱۴} واته : که‌واته له‌ خوا به‌په‌رینه‌وه و به‌پاکی و بۆی گه‌ردن که‌چ بن، هه‌رچه‌نده بێ باوه‌رانی‌ش پێیان ناخۆش بێت، هه‌روه‌ها فه‌رموویه‌تی : (وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا) {الجن: ۱۸} واته : دلنیا‌بن که‌: مزگه‌وته‌کان هی خوای گه‌وره‌ن، ده‌بێت هه‌ر ئه‌وی

تیدا بپه رستریټ و ناوی که سی تر نه کریته شهریک و هاوتای ناوی
 نه و زاته له جیگایه کی تر دا ده فرمویټ : (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ
 دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنِ دُعَائِهِمْ غَفُلُونَ ﴿٥﴾ وَإِذَا
 حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾ {الأحقاف: ٥- ٦})
 واته : کی گومراتره له و که سهی که هاوار له غهیری خوا بکات و
 وه لاملی ناداته وه هتا رژی دواپی، له کاتیکیدا نه و (هاوار لیکراوانه ،
 نه و بت و دار وده وه نهی نه وان هاواریان بو ده بن) له هاواری نه وان
 بی ناگان (٥) کاتیکیش خه لک کوده کرینه وه (له قیامه تدا)
 په رستراوه کان ده بنه دوزمنیان وه (په رستراوه کان) به په رستنه که بیان
 باوهر ناکه ن.

جا هه رکهس هاوار بکاته که سی که له غهیری خودا بو شتی که جگه
 له خوی گوره نه و ده سه لاته ی نییه، نه و نه و که سه موشریک بووه
 وهاوه لی بو خودا بیرارداوه بیباوه ره، جا نه و که سهی هاواره که ی
 بولا ده بریت زیندوو بیت یان مردوو، وه نه گهر که سی که داوا
 له که سیکی زیندوو بکات و نه و که سه له توانیدا هه بیت نه و شته

ئەنجام بدات، بۇ نموونە بلىئى : ئەي فلان كەس خواردنىم بدەرىئ،
يان فلان كەس ئاوم بدەرىئ، ئەمانە و نموونەي ئەمانە ئەوۋە ھىچ
شتىكى تىدا نىيە، بەلام ئەو كەسەشى ھاوار لەكەسىكى مردوو
يان كەسىكى غائب بكات بۇ شتىك لەمانە ئەوۋە ئەو كەسە
ھاوۋەلدانەرە بۇ خودا، لەبەر ئەوۋەي كەسىكى مردوو يان غائب
ناتوانىت كاريكى وا ئەنجام بدات (وہك داواي خواردنى لى بكەيت،
يان داواي ئاوى لى بكەيت) .

دوعا و نزايش دوو جوړه : دوعا ونزاي داواکردنى شتىك (دعاء
المسألة) و دوعا ونزاي پەرستىن (دعاء العبادة) .

دوعا ونزاي داواکردن (دعاء المسألة) ئەوۋەپە كەسىك داواي خەپرى
ويپرى دونيا و دواروژبكات، دوعا و نزاي پەرستىنىش (دعاء العبادة)
ھەموو پەرستىنك كە لەخوای گەورە نزيكت بكاتەوۋە جا چى ديار
بيت يان ناديار بيت، چونكە كەسى داواكار بە زمانى حال و

گفتوگۆی خۆی داوا له خوای گهوره دهکات که ئەو په‌رسته‌ی لی
وه‌برگرت و پاداشتی خێریشی له‌سه‌ر بداته‌وه..

هه‌موو ئەو فه‌رمان و قه‌ده‌غه‌کردنه‌یش له‌ دوعا و نزا لای غه‌یری
خودا له‌قورئانی پیرۆزدا هاتوو، یان ئەنای که‌سی داواکاری له‌سه‌ر
کراوه، هه‌ردوو جو‌ره‌که‌ی نزا و دوعای داواکردن و په‌رستن
ده‌گرته‌وه.

٢-٣-٤ : هه‌روه‌ها له‌جو‌ره‌کانی دوعا و نزا : خۆشه‌ویستی بۆ خودا
وترس له‌خواد و ئومید و رجا بۆ خودا، ئەمانه‌ش پێشتر قسه‌مان
له‌سه‌ر کردن، که‌یه‌کیکن له‌ سێ روکن و بنه‌ماکه‌ی په‌رستن .

٥- ته‌وه‌کول و پشت به‌ستن : ئەمه‌ش به‌مانی پشت به‌ستن دیت
به‌شتیک : ته‌وه‌کول و پشت به‌ستن به‌خوای گه‌وره (الله) راستی
خۆدانه‌ده‌ستی فه‌رمانه‌کانی به‌نده‌یه‌ بۆلای خوای گه‌وره و متمانه‌یه
به‌په‌روه‌ردگار له‌گه‌ڵ هه‌ستان به‌وه‌ی که‌ ش‌ه‌رع ڕنگای پێداوه
له‌گرته‌به‌ری هۆکاره‌کان بۆ به‌ده‌سته‌پێنانی سوود و قازانچه‌کان و

دوورخستنه‌وهی زیان وزه‌ره‌ره‌کان، خوای گه‌وره‌ش له‌م باره‌یه‌وه
 فەرموو‌یه‌تی : (وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) {المائدة: ٢٣} واته :
 هەر به‌خوا به‌ستن ئە‌گەر ئیوه باو‌ه‌ردارن...هه‌وره‌ها فەرموو‌یه‌تی :
 (وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ) {الطلاق: ٣} واته : وهه‌رکه‌سیک
 پشت به‌خوا به‌ستی - دوا‌ی به‌کار هینانی هو‌کار- ئە‌وه ته‌ن‌ها
 خوای به‌سه‌و کاروباری بو‌ ئاسان ده‌کات.

٦- ٧- ٨- : هه‌ندیکی تر له‌جو‌ره‌کانی په‌رستن بریتین له (الرغبة) و
 (الرهبه) و (الخشوع) .

(الرغبة) : به‌واتای چه‌زکردن و پێخۆش بوون به‌گه‌یشتنی ئە‌وه‌ی
 خۆشت ده‌وێت، وه (الرهبه) : ئە‌مه‌یش به‌واتای ترسیکی
 به‌ره‌مه‌دار که‌وات لی بکات رابکه‌یت له‌وه‌ی لی ده‌ترسیت، وه
 (الخشوع) یش : به‌مانای زه‌لیلی و ملکه‌چی بو‌ گه‌وره‌یی خودا
 به‌شیوه‌یه‌ک ته‌سلیمی قه‌زای شه‌رعی و که‌ونی خودا بیت
 (له‌شوئینی خۆیدا باسی ئە‌م دوو جو‌ره قه‌زایه ئە‌که‌ین) خوای

گه ورهش له باره ی ئه م سئ جورهی په رسته وه فهرموویه تی:

(فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ وَيْحَيِّ وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ
وَيَدْعُونََنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَشِيعِينَ) {الأنبياء: ٩٠} واته : دوعامان لی

گیرا کردو وه لاممان دایه وه (له زه که ریا) و یه حیایاشمان پی

به خشی، وه ژنه که بیاشمان بو هینایه باری مندال بوون له حالیکا

پیشتر مندالی نه ئه بوو، چونکه ئه وان هه موویان له کاری خپرو

چاکه دا به رده وام په له و تالوکه یان ده کرد، هه میسه له بهر هیوای

میهره بانای و ره حمه تی ئیمه دا نزیان ده کرد، وه له ترسی دوزه خ

هاواریان ده کرد، له ناست ئیمه هه مووکات خو به که م زان و

ملکه چی کارو فهرمانی ئیمه بوون.

٩- یه کیکی تر له جوره کانی په رستن (الخشية) به مانای ترسیک

دیت که بنیات نرایت له سهر علیم وزانستیک که خاوه نه که ی

علیمی به گه وره ی وکه مالی ده سه لاتی ئه و زاته هه بیت که لی

ده ترسیت که خوی گه وره یه (الله) له م باره به شه وه په روه ردگار

فهرموویه تی : (وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ

عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ...} {البقرة: ١٥٠}

واته : ئيوهش (ئەي موسولمانان) لە هەر کۆی بوون و هەن پرووتان وەرچەرخین بەلای ئەودا، تا خەلکی و میللهتانی تر هیچ بەلگەیهکیان نەبێت بەسەرتانەوه، مەگەر ستهمکارانیان (کە بەهیچ بەلگەیهک قایل نابن و هەر ئاشووب و پیلان دەگیرن)، جا لەو تاوانبارو پیلانگیرانە مەترسن، بەلکو تەنھا لە من بترسن .

لهجیگایهکی تریشدا فرموویهتی : (الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ

فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ...} {المائدة: ٣} واته : ئیتەر وا (ئەمرۆ) روژی

عەرەفەیه ئەوانەي که کافرو بئ باوهرن، لەگەیانندی زیان بە دینهکەتان، واته: بئ ئومیدو بئ هیواو تەماح یر بوون لەوه که ئیوه لەئایینهکەتان وازیین و بگەرینهوه سەردین و ئایینی ئەوان، دەشزانن که ئیتەر هەرگیز زāl نابن بەسەرتانا، کهوابوو لەوان مەترسن، و هەر لە من بترسن و پاریزگاری لەسنوورهکانی من بکەن ...

۱۰- جوړېکى تر پهرستن (الإنبابة) واته : گهرانه وه بو لای خواى گوره بو لای زاتى (الله) وههستان به نه نجامدانى فه رمانه کانى و دوورکه و ته نه وه له سه ریڼچیه کانى، خواى گوره ش فه رموویه تى :
 (وَأَنْبِئُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ...) {الزمر: ۵۴} واته : بگه ریڼه وهو بو لای پهروه ردگار تان و ملکه چى فه رمانى نه وین..

۱۱- جوړېکى تر (الاستعانة) په که به واتای داواکردن له خواى گوره دیت که کاروبارى دین و دونیات بو جئ به جئ بکات، خواى گوره ش فه رموویه تى : (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) {الفاتحة: ۵} واته :
 نهى خواى گوره ته نهها تو ده پهرستم و ته نهها داواى یارمه تى و کومه کى دین و دونیا له تو ده که م.... پیغه مبه ریش (صلی الله علیه وسلم) له و وه صیه تهى که بو این عباسى کرد (خواى لى یرازى بیت) فه رمووى : "وَإِذَا اسْتَعْنَتَ فَاسْتَعِنِ بِاللَّهِ" {سنن الترمذى (۲۵۱۵) ومسند أحمد (۳۰۷/۱) ئیمامى تیرموزى نه م فه رموودهى به هسه ن دانوه و حاکمیش به سه حیج} واته : نه گهر داواى یارمه تى و کومه کت کرد ته نهها له خواى گوره ی داوا بکه.

۱۲- یه کیکی تر له پهرستننه کان (الاستعاذة) یه به مانای داوای په نادان و پاراستن له شتیکی خراب و بهد، خوای گه ورهش له باره یه وه فهرموویه تی : (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾) {الفلق: ۱- ۲} واته : ئه ی محمد (صلی الله علیه وسلم) ئه ی ئیماندار بلئ: په نا ده گرم به و په روه ردگاره ی که به ره به یان پیش ده هیئیت (۱) له شهرو خراپه ی هرچی که دروستی کردووه، ههرشتی خراپه ی لیبووه شیته وه (۲) ههروه ها فهرموویه تی : (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْغِيَةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾) {الناس: ۱- ۶} واته : ئه ی محمد (صلی الله علیه وسلم) ئه ی ئیماندار بلئ: په نا ده گرم به په روه ردگاری خه لکی (۱) به پادشای خه لکی (۲) به په رستراوی خه لک (۳) له شهرو خراپه ی ئه وه ی که وه سه وه سه و خه ته ره و خه پال ده خاته دلّه وه که (۴) له و شتانه ی که وه سه وه سه فری ده داته ناو سینه و دل و دهروونی خه لکیه وه (۵) له جنوکه و ئینسان ئه وانه ی شهیتان سیفه تن (۶) .

۱۳- (الاستغاثه) جوړېكى تری په رسته كه به واتای : داواى يارمه تى
وكومەك دیت له كاتى ناره حه تى وته نگانه دا كه خواى گه ووره
به هاناته وه بیت، خواى گه وره ش له م باره يه وه فهرموويه تى : (إِذْ
تَسْتَعِينُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ ...) {الأنفال: ۹} واته : يادى ئه وكاته
بكه نه وه كه له پهروه ردگارتان ده پارانوه و داواى يارمه تيتان لى
ده كرد، خوايش خيرا هات به هاناتانه وه....

۱۳- (الذبح) سه ريرين: مه به ست پيى ده رهينانى گيان ورشتنى
خوينه به و شيوه تاييه ته ي كه خواى گه وره ده يه وپت، به مه به ستى
نزيك بوونه وه له خودا، وهك فهرموويه تى : (قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ
وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) {الأنعام: ۱۶۲} واته : بلئى: به راستى نوښ و
حه ج و قوربانى (سه ريرينى ئاژه ل) و ژيان و مردنم گشت هر بو
خواى پهروه ردگارى جيهانه كانه.... له جيگايه كى تر دا ده فهرموپت:
(فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحِرْ) {الكوثر: ۲} واته : جا نوښ بكه بو پهروه ردگارت، وه له
سوپاسى ئه و هموو چا كه دا، هر بوئه و قوربانى سه ر بكه، واته:
وهك قوره يش مه به، كه حه يونيان هم بو خواو، هم بو بته كان

سەر ئەیری، نەخیر، دەشی تۆ تەنھا بۆ خوی گەرە قوربانی
بکەیت.

۱۴- (النذر) جوړېکی تره له پەرستن، به مانای ئه وه دیت که که سیك
خوی مولزهم وپابه ند بکات به شتی که وه، یان خوی پابه ند بکات به
طاعت وپەرستیکی خوی گەر وه که واجب نییه له سەری،
خوی گەر وه ده فرمویت: (يُؤْفُونَ بِالْأَنْذَرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا)
{الإنسان: ۷} واته: له دونیادا هر شتی نەز بکەن و یریری له
سەر بدەن له کاریکی چاکه، وه فای پئی ده کەن و پئی هەل ئەسن،
بئی کەم و کورتی وه له روژنک ئەترسن که زیانه کە ی به هەموو
شوننیکدا بلاو ده بیته وه، پیغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم)
ده فرموی: " (من نذر أن يطيع الله فليطعه، ومن نذر أن يعصى الله
فلا يعصه) واته: هر که سیك یریریدا که ده بی گوترایه لی خوا بیته،
ده بی جیبه جی بکا، به لام که سی یریریدا یاخی بیته له خوا، نابئی
قسه که ی جیبه جی بکاو یاخی بیته.

ئەمانەى كە باسمانكرد چەند جۇرئىكن لە پەرسىتى خواى گەورە كە
ھەر ھەموويان تەنھا مافى خواى گەورەيە وبەھىچ شىۋەيەك نابىت
بدرىت بەكەسىكى تر وبۇ كەسىكى تر بكرىت.

پەرسىتنەكانىش بەو پىيەى كە ئەندامەكانى لەش ئەنجامى
دەدەن، دەبن بەسى بەشەوہ :

بەشى يەكەم : پەرسىتنەكانى دل : وەك خۇشەويستى وترس
وئومىد و رجا و گەرانەوہ بۇ لاى خودا و ترسىك كە بنەماكەى
زانست وزانىارى بىت، لەگەل پشت بەستى بەخودا وچەند جۇرئىكى
ترىش.

بەشى دووہم : پەرسىتنەكانى زمان : وەك سوپاس كردن واللہ
أكبر كردن وسبحان اللہ كردن ئىستغفار وداواى لىخۇش بوون
ووخوئندەوہى قورئان نزا وپارانەوہ وھەندىك شتى ترىش.

بەشى سېھەم : پەرستىنى ئەندامەكانى تىرى لەش : وەك نوپۇز
كردن ورۆزووگرتن وزەكاتدان وحەجكردن وخيىر وصەدەكردن و جىھاد
وتىكۆشان لەپىناو خوادا.